

súlyát e felvetés fényében-árnyékában mérhetjük.

ZSILINSZKY FANNI

(*Magyar Napló, Budapest, 2004,*
210 oldal, 1990 Ft)

JÁNOSY ISTVÁN:

Összegyűjtött versek

Jelentős feladatra vállalkozott a Kortárs Kiadó. Az 1919-es születésű Jánosy István költői munkásságát szintetizálандó, összegyűjtött verseit jelentették meg. Talán szerencsésebb lett volna – még az ár kedvezőtlen alakulásának rizikóját is vállalva – kemény borítóval megtisztelni (s megvédeni) e súlyos, vaskos kötetet, valamint a tartalomjegyzék mellett betűrendes címmutatót is összeállítani.

Ennek ellenére az eredmény már önmagában is tiszteletet parancsol. Egy tekintélyes, több mint fél évszázados lírai teljesítményt summázni nem kis feladat, ám rendkívül hasznos. Hasznos az olvasóknak, hiszen ez a könyv az ismerkedésre éppúgy alkalmas, mint egy esetleges válogatáskötet. A kritika számára pedig (elvben, gyakorlatban egyaránt) ösztönző lehetőség nyílt az újbóli megmértetésre, Jánosy költészetének újragondolására.

A könyv Jánosy István első kötetétől, az 1948-as *Prometheustól* kezdődően kronologikus rendben követi végig lírai munkásságát. E műve azonnal az érdeklődés középpontjába emelte az induló lírikust. Elsőkötetesként elnyerte a Baumgarten-díjat, melyet annak megszüntetése miatt már nem vehetett át. Érdekes csupán, ám talán nem lényegtelen, hogy könyvének darabjai 1944 és 1948 között íródtak; a *Prometheusban* a világháború utáni újrakezdés lehetőségeit veszi számba. A többi esetben is megfigyelhető, hogy mindig egy hosszabb időszak termése került egy kötetbe: *Pokoltánc szarvasokkal* (1946–1957), *Az örök béke álmai* (1948–1960), *Kukorica istennő* (1960–1969), *A kövendég* (1970–1980), *A nagy kaszás* (1981–1985), *Helyben járó Odüsszeusz* (1986–1993), *Bátyánk, a Nap* (1994–1998). Kivételt képez nagy ívű epikus koncepciója, a *Rákóczi ifjúsága* (1955), valamint a jelen kiadvány kötetbe nem sorolt versei.

Jánosy modern szerző, s ezt a modernitást pályáján végig vállalva írta meg verseit. Költészete több forrásból táplálkozik; a klasszikus antik versformákat éppúgy természetes biztonsággal kezeli, mint a magyar ütemhangsúlyos verselését. Témáiban is megfigyelhető a sokoldalúság: a mitológia éppúgy fontos szervező eleme Jánosy költészetének, mint a történelmi személyek, a

magyar múlt idézése vagy vallomási a zenéhez fűződő viszonyáról.

A hagyománytisztelet talán legérzékletesebb példája a *Rákóczi ifjúsága* című elbeszélő költemény. Ebben II. Rákóczi Ferenc életét és a 17–18. századi Magyarország történetét dolgozza fel, Zrínyi Miklós 1664-ben bekövetkezett tragikus halálától véve fel az elbeszélés fonálát, az eseményeket egészen Tokaj várának 1704-es bevételéig követve.

Jánosy verseinek másik domináns eleme a lélektan. Képzett pszichológusként jól ismeri ezeket a jelenségeket, folyamatokat, s irodalmi eszközként ki is aknázza az ebből fakadó lehetőségeket.

A kötet ívét figyelembe véve megfogalmazhatók válnak Jánosy István lírájának keretei, tartalmi is. Egy, a hagyományokhoz ragaszkodó, azokat szinte ősi, vallásos tiszteletben tartó lírikus teljesítménye ez, kiegészülve a gondolkodó lírai én személyes tapasztalataival, élményeivel. Nem lehetett ezen a maga számára kijelölt úton következetesen végigmenni. A hagyományok felbomlását sikerrel fordítja vissza, létrehozva ezzel a tradíciónak, a nemzeti karakterisztikának, s a 20. század sokat megélt emberének egy térré formált (szöveg)világát.

Mindent egybevetve és mérlegre téve, egy igényes szerkesztésű kiadványt vehetnek kézbe az olvasók, fiatalok és idősebbek, kritikusok és műkedvelők egyaránt, amely egy egyedi

hangvételű, társtalán lírikus életművének nagyon fontos dokumentuma.

SÜTŐ CSABA ANDRÁS

(*Kortárs Kiadó, Budapest, 2004,*
648 oldal, 3200 forint)

VASS TIBOR:

Bevallás garnitúra

Vass Tibor szeret karácsonyi ajándékot adni. Megkaptuk tőle az idén is, (adó?)*bevallási garnitúra* formájában. Adakozó ember ő, szereti megosztani az olvasóval azt, amije van: saját, folyton változó világát, tágulót, afféle (magán-)világegyetemét, történetekkel és szép tanulságokkal, csattanókkal, nyelvi játékokkal, néha egy-egy kacsintással az olvasóra a versek végén. Ha pedig nem történeteket ír, akkor „csak” kibont egy gondolatot, kifejti, részletezi, feltárja, elemzi, boncolgatja, továbbgondolja, „narkólvés” lesz belőle, ilyesmi. A kezdő Vass Tibor-olvasó most tanulgatja, hogy a vers annyiféle lehet, ahányan vagyunk, már legalábbis olyanok, akiknek egyáltalán *van* verse.

Vass Tibornak van. S mije még? Játéka is van. „A játék az különös: gömbölyű és gyönyörű”, mondotta Kosztolányi egykor, és nem gondolta, hogy egyszer ez a minőség majd *Zinocska*, vagy *a testes nő*, esetleg *Kun*